

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้พัฒนาจากการเป็นที่ประทับของพระมเหสี พระราชธิดา และเจ้าจอมมารดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สู่การเป็นสถานศึกษา โดย พ.ศ. 2467 พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา ทรงให้สร้างโรงเรียนนิภาคารสอนตามหลักสูตรการศึกษาสมัยนั้น รวมทั้งอบรมมารยาทและการฝีมือ ในพ.ศ. 2480 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้จัดตั้งให้เป็นสถานศึกษาสำหรับกุลสตรี ชื่อโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2480 ตั้งแต่วันนั้นจนถึงปัจจุบัน สวนสุนันทาพัฒนา ด้านการศึกษาต่อเนื่อง กระทั่งพ.ศ. 2501 กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติให้ยกฐานะโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย เป็นวิทยาลัยครูสวนสุนันทา เปิดสอนฝึกหัดครูหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. ชั้นสูง) และจัดการเรียนการสอน เป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายอุดมศึกษา ฝ่ายมัธยมศึกษาและฝ่าย ประถมสาธิต ใน พ.ศ. 2538 วิทยาลัยครูได้เปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏ โดยได้ตราเป็น พระราชบัญญัติซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในวันที่ 19 มกราคม 2538 และสืบเนื่องจากพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ส่งผลให้ วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2547 สถาบันราชภัฏสวนสุนันทายกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน มาจนถึงปัจจุบันมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ หลากหลายสาขาวิชา มีการขยายการจัดการเรียนการสอนไปยังศูนย์การศึกษาภายนอกมหาวิทยาลัย ทำให้มหาวิทยาลัยมีนักศึกษาที่ศึกษาในศูนย์การศึกษาที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัดเพิ่มมากขึ้น มหาวิทยาลัย ได้เน้นการนำ ICT (Information and Communication Technology) มาประยุกต์ใช้เพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย และการบริการห้องสมุดในยุคดิจิทัล เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารงานห้องสมุดให้ทันสมัย เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนของคณาจารย์ นักศึกษา และเพื่อส่งเสริมการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ จึงมุ่งเน้นให้ห้องสมุดจัดบริการทรัพยากร สารสนเทศที่มีความสะดวกในการใช้งานและตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น

ห้องสมุดถือเป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญที่ช่วยในการสนับสนุนการศึกษาค้นคว้า และการแสวงหาความรู้ต่างๆ มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวม จัดระบบทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการ รวมถึงการสร้างเครื่องมือในการค้นหาและดำเนินการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่หลักในการสนับสนุนการเรียนการสอนและ การวิจัย มีการจัดบริการทางวิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษาและชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต ในการจัดบริการของห้องสมุดในแต่ละแห่งนั้นจะมีระเบียบและวิธีการใช้ ที่แตกต่างกันออกไป ศูนย์วิทยบริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นห้องสมุดกลาง

ของมหาวิทยาลัย ได้จัดบริการที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการวิจัยให้กับผู้ใช้บริการ ซึ่งมี บริการยืม - คืน ทรัพยากรสารสนเทศ, บริการสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง, บริการอินเทอร์เน็ต, บริการสื่อโสตทัศนวัสดุ, บริการเอกสารหอจดหมายเหตุ, บริการแนะนำหนังสือใหม่รายสัปดาห์และรายเดือน, บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่เข้าห้องสมุด, บริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์, บริการสืบค้น OPAC, บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการพัฒนาบริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้สะดวกยิ่งขึ้น

ห้องสมุดได้นำเทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เข้ามาให้บริการโดยเฉพาะการสืบค้นผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นระบบที่ทำให้เข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว สำหรับฐานข้อมูลที่ศูนย์วิทยบริการได้บอกรับฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและหลากหลายสาขาวิชา เพื่อให้บริการกับคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แหล่งข้อมูลสารสนเทศประเภทนี้มีเนื้อหาที่ทันสมัยและหลากหลาย ประกอบด้วย ฐานข้อมูลบทความวิชาการและวิทยานิพนธ์ (e-thesis) ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ฐานข้อมูลวารสาร (e-journal) ศูนย์วิทยบริการได้จัดบริการฐานข้อมูลออนไลน์ โดยวิธีการบอกรับเองและใช้ร่วมกันภายใต้โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย (Thai Library Integrated System : ThaiLIS) ซึ่งฐานข้อมูลที่จัดให้บริการมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและหลากหลายสาขาวิชา ได้แก่ (1). ACM Digital Library, (2). EBSCO, (3). Emerald, (4). ProQuest Dissertation & Theses Global, (5). ABI/INFORM Collection, (6). Science Direct, (7). Springerlink, (8). Web of Science, (9). ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ งานวิจัยฉบับเต็มของมหาวิทยาลัยไทย, (10). Taylor & Francis, (11). IR-web : Dissertation Full Text, (12). IG library, (13). หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย, (14). Wiley Online Library, (15). Cambridge Books Online, (16). ฐานข้อมูลกฤตภาคข่าวออนไลน์, (17). Scopus โดยการจัดบริการนี้เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า และการสร้างงานวิจัยของนักศึกษาและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดสามารถศึกษาค้นคว้าความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ที่ทางห้องสมุดจัดให้บริการ สามารถค้นคืนสารสนเทศได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และได้ข้อมูลที่ตรงตามความต้องการ สามารถเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศที่จำเป็นในการเรียนการสอนและการวิจัย ซึ่งในการบอกรับฐานข้อมูลออนไลน์นั้นทางศูนย์วิทยบริการต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการจัดบริการนี้ จึงต้องการทราบสภาพการใช้งานและปัญหาในการใช้งานฐานข้อมูลเพื่อปรับปรุงบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ มีผลการศึกษาของวรรณรัตน์ บรรจงเขียน (2551 : 86-88) ที่ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า ส่วนใหญ่มีทักษะอย่างมากในการค้นหาสารสนเทศ สามารถจัดการสารสนเทศที่รวบรวมหรือผลิตขึ้นได้ในระดับมาก และมีทักษะในระดับปานกลางในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ และใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจและยอมรับประเด็นทางวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและสังคม รวมถึงความสามารถในการประเมิน

สารสนเทศ ทั้งนี้ วรพจน์ วีรพลิน (2550: 58-76) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบห้องสมุดที่พึงประสงค์ของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า ผู้ใช้บริการมีความต้องการสื่อสารสนเทศที่เป็นรูปแบบดิจิทัล (digital) เพิ่มขึ้น มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ สามารถอ่านหนังสือออนไลน์ได้ ควรมีฐานข้อมูลออนไลน์ให้บริการด้านความต้องการบริการอิเล็กทรอนิกส์ โดยต้องการสืบค้นฐานข้อมูล สามารถเรียนรู้ข้อมูลหนังสือที่มีเนื้อหาฉบับเต็ม (Full text) ได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องดูตัวเล่มบนชั้นหนังสือ สามารถค้นจากอินเทอร์เน็ตและพิมพ์ออกมาได้ เพื่อน ขณะที่ผลการศึกษาของ ปิยะนุช สุจิต (2550: 37-62) ที่ศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า ผู้ใช้บริการเข้ามาใช้บริการในส่วนของ การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างๆที่ให้จัดบริการ ร้อยละ 36.8

จากความสำคัญของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของที่ให้บริการในศูนย์วิทยบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการในศูนย์วิทยบริการ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงงานพัฒนาสารสนเทศออนไลน์และทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงบริการ รวมถึงการให้ความรู้ในการใช้งานฐานข้อมูลอย่างถูกต้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้สารสนเทศตรงตามที่ต้องการทำให้เกิดความคุ้มค่าต่องบประมาณที่ใช้ในการจัดบริการนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1.3. ขอบเขตการวิจัย

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในระดับปริญญาตรี โทและเอก

ด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพการใช้และปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์

ด้านเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน เมษายน 2561 – มิถุนายน 2561

ด้านสถานที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพและปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. ได้แนวทางการส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ฐานข้อมูลออนไลน์ (Online databases) หมายถึง ฐานข้อมูลออนไลน์ที่จัดให้บริการโดย ศูนย์วิทยบริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในปีงบประมาณ พ.ศ.2560

ผู้ใช้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก

การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง ข้อเท็จจริงในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ โดยทั่วไป เช่น เคยใช้หรือไม่เคยใช้ รายการฐานข้อมูลออนไลน์ที่ใช้ เหตุผลที่ใช้ สถานที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ช่วงเวลาในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ผลลัพธ์ที่ได้จากการสืบค้น

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง ข้อขัดข้องหรือข้อที่ต้องแก้ไขที่ผู้ใช้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ ของศูนย์วิทยบริการประสบระหว่างการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์

ศูนย์วิทยบริการ หมายถึง หน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นหน่วยงานย่อยสังกัดสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน้าที่จัดหา รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบในสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน ให้บริการทางวิชาการสนับสนุนการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยแก่ผู้ใช้บริการ